

Jak to vidím já

Poaprilový fejeton aneb jak vylepšit veřejné finance

PETR KOLMAN

České veřejné finance se neteší zrovna dobrému zdraví, což akademickým pracovníkům patrně netřeba zdůrazňovat.

V následujícím textu si dovolím, přirozeně v jisté laskavé aprílové akademické nadsázce, předstíhat dva (resp. tři) drobné nápady, jak veřejné finance částečně vylepšit. Jsem si samozřejmě plně vědom, že jde jen o zcela dílčí aspekty, nicméně jak říkával jeden profesor ekonomie – v krizi je každá koruna dobrá..., což pro veřejné finance dozajista platí dvojnásob.

1) Zdanění prostitute

Není to tak dlouho, co proběhlo několik relativně ostrých diskusí na téma legalizace prostitute. Nejčastěji byly diskutovány návrhy z legislativní „dílny“ českého ministerstva vnitra. Mám za to, že po volbách, se nám tato debata vrátí do Parlamentu i na stránky tisku. Ponechme stranou řadu morálních, právních, lékařských a politických dilemat, které tato složitá otázka přináší, a zaměřme se pouze na jeden z aspektů, který v mediální debatě žel zatím výrazněji nezazněl.

Zastánci legalizační koncepce říkají, že jedním z důvodů „p r o“ jest, že příjmy z nejstaršího řemesla bude možné zdanit, a stát tudíž vylepší svou příjmovou bilanci. Což se v dnešní finanční krizi, jak jsem naznačil v úvodu článku, určitě hodí.

V této souvislosti však musíme říci věc, která bude větší část veřejnosti asi i mírně šokovat. Příjmy z této kontroverzní činnosti podléhají dani z příjmu již nyní. Nahlédneme-li do stávajících daňových předpisů, tak prostitutky a prostitutky (gentlemansky řečeno společnosti a společníci) nedisponují žádnou legální výjimkou a ze svého příjmu by měli platit daň z příjmu. Taktéž dle předpisů týkajících se veřejného zdravotního pojištění by měli odvádět toto pojištění, a pokud svou činnost vykonávají soustavně neměli by opomenout (dle z.č. 589/1992 Sb.) ani pojistné sociální.

Pokud by nyní finanční úřad doměřil nějaké kněžce lásky příslušnou daň či následně penále nemohla by z právního hlediska nic namítnout. Z pohledu dnešního finančního práva by neuspěla ani s odvoláním, ani posléze – pokud by disponovala jistou dávkou vytrvalosti – se žalobou u správního soudnictví.

Výše napsaným samozřejmě nechci nijak zpochybnit obrovské obtíže, se kterými by se pracovníci finanční administrativy při vymáhání setkali, např.

jen při stanovení daňového základu. Cílem mé úvahy je pouze snaha o vyvrácení námitky odpůrců legalizace, tvrdících, že uvažovaným zdaněním by se český stát stal „největším pasákem“. Tím totiž je – dle platného práva – i nyní, jen svého práva (zatím) nevyužívá.

2) Zdanění spropitného

Odhaduje se, že čeští zákazníci a zákaznice nechávají ročně na spropitném přes tři miliardy korun. Pěkná částka! Drtivou část tvoří „dýška“ z restaurací, barů a kaváren. Uvádí se (např. to tvrdila populární food kritička Laura Baranik), že průměrný Čech či Moravan – díky zažité sociální tradici – „obdarovává“ personál částkou rovnající se desetině účtované částky. Problematické ovšem je, že ze zmíněného spropitného státní kasa nevidí ani haléf.

V této souvislosti jsme mohli již dříve v médiích zaslechnout hlasy volající po zavedení speciální daně ze spropitného. V tomto směru je nutné poukázat na zásadní skutečnost, že totiž spropitné je nutno zdaňovat i podle stávajícího právního stavu. Není tudíž třeba žádné nové daně.

V případě, že například servírka obdrží spropitné, je to dar přijatý v souvislosti s jejím pracovníprávním vztahem, a tento dar podléhá daní z příjmů. Zdůrazníme, že se tu nejedná o daň darovací – jak by se mohla laická veřejnost na první pohled domnívat –, ale skutečně o daň z příjmu, jelikož pracovníci v pohostinství dostávají „tuzéry“ zcela jistě v souvislosti s výkonem závislé činnosti (nebo v souvislosti s jejich podnikáním).

Na tom nic nemění ani to, že v reálném životě dochází k řádnému zdanění jen zřídkakdy.

Pracovníci ve službách se omlouvají tím, že bez spropitného by jejich příjmy byly bídné. Tuto argumentaci možno lidsky chápat, nikoliv však systémově akceptovat.

Mám za to, že snaha o zavedení fiskální kázně na úseku spropitného je spravedlivým požadavkem. Vskutku nevidím důvod, proč by jedna část populace měla být zvýhodňována oproti ostatním tím, že velká část jejich příjmů zůstává de facto bez daňové povinnosti. Kdybychom na tuto pofiderní hru přistoupili, museli bychom po této daňově privilegované skupině spravedlivě žádat, aby se zřekla části veřejných služeb, na které odmítá přispívat. Což je v intencích dnešního právního řádu samozřejmě zcela absurdní.

Falešná solidarita není na místě, protože to, co neodvedou jedni, to za ně musí zaplatit druzí.

Nota bene i v zemi spropitnému zaslíbené – USA – se tento příjem zdaňuje...

2 1/2) Pití vodovody ve veřejné správě

Poté co jsme si představili dva (mikro)návody, jak posílit veřejné finance na straně příjmové, zamysleme se nad drobností, která by pomohla na straně výdajové.

Jak se trefně říká, a v čase dnešní ekonomické krize to platí asi dvojnásob, o peníze jde až v první řadě. Jeden litr vody z vodovodu je skoro stokrát (sic!) lacinější než litr stolní balené vody. Logicky uvažujícího čtenáře či čtenářku hned napadne otázka, pokud je balená voda stokrát dražší, je i stokrát kvalitnější?

Myslím, že by v čase stávající hospodářské krize orgány veřejné správy měly přestat kupovat balenou vodu z veřejných peněz, a to i na jednání tolik populární Poslanecké sněmovny. Pokud hovořím o orgánech veřejné správy, pak tím myslím jak orgány státní správy tak i územní samosprávy. Ale nebojme se ani moci soudní: Kdo platil v lednu 2010 balenou vodu předsedovi DS Vandasovi při jednání u NSS? Nestačilo dělnickému předsedovi, pokud byla hrazena z veřejných peněz, podat pouze z vodovodu?

Někteří úředníci se kohoutkové vody bojí kvůli její údajné zdravotní zavadnosti, nota bene v poslední době chytře podpořené reklamní kampaní Svazu minerálních vod.

Vědecky bylo opakovaně dokázáno, že kvalita H₂O z vodovodu je zcela srovnatelná s balenou vodou. Voda z vodovodu je tedy ze zdravotního hlediska zcela nezávadná, byť se nám např. někteří restauratéři snaží namluvit opak. A co se mezi veřejností leckdy neví, je skutečnost, že díky nižšímu obsahu minerálních látek tolik nezatěžuje ledviny a naše tělo vůbec.

Pro mnohé z nás je čím dál tím důležitější ochrana životního prostředí. Z tohoto pohledu je skvělé, že u vodovody se nekoná zbytečná přeprava nákladními automobily často na obrovské vzdálenosti. Odpadá též likvidace neekologického odpadu – plastových lahví od vypitých vod.

Jednu z mála výhod balené vody vidím pro spotřebitele-úředníky v úspore peněz za návštěvy fitness centra. Obvyklý balík se šesti láhvemi balené vody totiž váží zhruba deset kilo, takže pokud je konzument nevezde neekologicky služebním autem, tak skutečně ušetří za posilovnu.

Údaj kolik celkově naše veřejná správa utratí za balenou vodu, žel není veřejně znám (možná by se jej dopátral vytrvalejší čtenář za pomoci zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím), nicméně pokud by se jednalo jen o jednu uspořenou korunu, byl by to krok správným směrem – tedy směrem k úsporám!